

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **H. P.,** zast. JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou, se sídlem v Praze 1, Žitná 45, proti žalovanému: **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, ze dne 25. 2. 2004, č. j. 15 Az 341/2003 - 22,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 2. 2004, č. j. 15 Az 341/2003 - 22, **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá shora označený rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 24. 9. 2002, č. j. OAM-321/VL-16-P16-2002. Tímto rozhodnutím žalovaného bylo zastaveno řízení o udělení azylu dle § 25 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

V kasační stížnosti stěžovatel rovněž požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V žalobě, která směřovala proti uvedenému rozhodnutí, stěžovatel brojil proti zastavení řízení. Doplnil, že žalovaný jej sice vyzval, aby se dostavil k pohovoru k důvodům pro zahájení řízení o udělení azylu, avšak toto předvolání mu nebylo řádně doručeno, neboť v mezidobí změnil adresu pobytu. Požadoval zrušení napadeného rozhodnutí.

V následném rozsudku krajský soud uvedl, že stěžovatel učinil čestné prohlášení, že se po dobu azylového řízení bude zdržovat na adrese Ch., R. čp. 240, kam mu bylo

doručeno i předvolání k pohovoru. Zásilka se však vrátila s poznámkou pošty, že stěžovatel není na této adrese znám. Z tohoto důvodu proto žalovaný podle krajského soudu správně písemnost doručoval postupem dle § 24 odst. 2 zákona o azylu, tedy ji uložil u pověřeného zaměstnance Ministerstva vnitra, oznámení o uložení bylo vyvěšeno po stanovenou dobu; stěžovatel se však k pohovoru ani poté nedostavil. Obdobný postup pak žalovaný zopakoval i v případě druhého pozvání na pohovor. Na základě těchto tvrzení pak krajský soud uvedl, že z důvodu, že se stěžovatel bez vážného důvodu opakovaně nedostavil k pohovoru, přičemž o věci nebylo možno na základě informací obsažených ve správním spisu rozhodnout, žalovaný řízení správně zastavil. Na základě těchto argumentů pak krajský soud žalobu zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, ve které nejprve zrekapituloval dosavadní řízení a výslovně doplnil, že z rozhodnutí nevyplývá, zda správní orgán výzvy doručoval podle správního řádu na adresu žalobce, nebo je doručoval jako jiné písemnosti – oznámení o prodloužení lhůty pro vydání správního rozhodnutí – zda oznámil a doručil přímo postupem podle § 24 odst. 2 zákona o azylu. Výslovně dále uvedl, že z rozsudku není ani zřejmé, že v souzené věci byly správním orgánem náležitě posouzeny skutečnosti, které vedly k zastavení řízení; rozhodnutí žalovaného podle stěžovatele není odůvodněno ve smyslu zákonných ustanovení o doručování v azylovém řízení. Stěžovatel pro podporu svých tvrzení odkázal na znění § 23 odst. 2, § 24 odst. 1, 2 a § 25 odst. 1 písm. d) zákona o azylu. Na základě výše uvedeného pak dovozoval, že označené rozhodnutí je po skutkové a právní stránce nedostatečně odůvodněné a vydané v rozporu se zákonem.

Mimo tyto skutečnosti uvedl, že podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Poukázal na to, že podle ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s. mají účastníci řízení rovné postavení, resp. že podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod má účastník, který neovládá dokonale úřední jazyk, právo na tlumočníka, z čehož dovozuje, že veškeré úkony ve věci, tedy i napadené rozhodnutí, měly být přeloženy do mateřského jazyka stěžovatele.

Na základě výše uvedených skutečností pak stěžovatel požadoval, aby byl napadený rozsudek zrušen a vrácen k dalšímu projednání.

Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedl, že popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy; odkázal na obsah správního spisu. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Napadené soudní rozhodnutí Nejvyšší správní soud přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátkou.

Před samotným posouzením věci považuje Nejvyšší správní soud za nutné předeslat, že v řízení o kasační stížnosti není jeho úkolem znovu posuzovat, zda měl být stěžovateli azyl udělen, nýbrž je jeho úkolem pouze posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s., specifikované stěžovatelem.

Z kasační stížnosti vyplynulo, že stěžovatel uplatňuje jednak důvod podřaditelný § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a dále jmenovitě i důvod uvedený v § 103 odst. 1 pod písm. d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

K námitkám stěžovatele - „z rozhodnutí nevyplývá, zda správní orgán výzvy doručoval podle správního řádu na adresu žalobce, nebo zda oznámil a doručil přímo postupem podle § 24 odst. 2 zákona o azylu; z rozsudku není ani zřejmé, že v souzené věci byly správním orgánem náležitě posouzeny skutečnosti, které vedly k zastavení řízení; rozhodnutí žalovaného není odůvodněno ve smyslu zákonných ustanovení o doručování v azylovém řízení, na základě čehož pak dovozoval, že označené rozhodnutí je po skutkové a právní stránce nedostatečně odůvodněné a vydané v rozporu se zákonem“ - Nejvyšší správní soud uvádí, že označeným skutečnostem přisvědčil.

Podle § 23 odst. 1 zákona o azylu je žadatel povinen se dostavit na předvolání ministerstva vnitra k pohovoru. Dle § 24 odst. 1 cit. zákona se písemnosti doručují do vlastních rukou žadatele o udělení azylu. Podle § 24 odst. 2 cit. zákona se písemnost, kterou se nepodařilo doručit, uloží v přijímacím nebo pobytovém středisku, kde je žadatel o udělení azylu hlášen k pobytu, nebo v ministerstvem určeném azylovém zařízení, je-li hlášen k pobytu mimo azylové zařízení. Oznámení o uložení nedoručené písemnosti se vyvěsí v přijímacím nebo pobytovém středisku na úřední desce. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do 10 dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Podle ustanovení § 24 odst. 3 cit. zákona se po hodnověrném zjištění, že se žadatel o udělení azylu dlouhodobě nezdržuje v místě, kde je hlášen k pobytu, v případě, že místo jeho pobytu není známo, provede doručení dle odstavce 2.

Podle § 25 písm. d) zákona o azylu se řízení o udělení azylu zastaví, jestliže se žadatel bez vážného důvodu opakovaně nedostavuje k pohovoru nebo neposkytuje informace nezbytné pro spolehlivé zjištění skutkového stavu věci a na základě dosud zjištěných skutečností nelze rozhodnout.

Stěžovatel v kasační stížnosti tak správně uvádí, že dle § 24 odst. 2 zákona o azylu lze žadateli o udělení azylu doručovat jen takovou písemnost, kterou se nepodařilo doručit postupem podle správního řádu.

Ze spisu vyplývá, že výzva k prvnímu pohovoru byla v souladu s § 24 odst. 1 zákona o azylu adresována do vlastních rukou stěžovatele a doručována podle správního řádu na stěžovatelem uváděnou adresu „R. 240“. Tato výzva obsahovala předvolání k pohovoru na den 26. 8. 2002. Zásilka byla vrácena s údajem pošty na přelepce zásilky, že adresát je „na uvedené adrese neznámý“. Poté žalovaný správní orgán přistoupil k doručení výzvy k prvnímu pohovoru podle § 24 odst. 2 zákona o azylu, když vzal za prokázané, že se adresát na adrese, kde je hlášen k pobytu, dlouhodobě nezdržuje. Z údajů ve spisu však vyplývá, že se nejednalo o tutéž výzvu, která byla neúspěšně zasílána na stěžovatelem uváděnou kontaktní adresu, neboť tato podle § 24 odst. 2 zákona o azylu doručovaná výzva obsahovala termín pohovoru na den 9. 9. 2002. Tzn. že v případě této výzvy jejímu doručení podle § 24 odst. 2 zákona o azylu nepředcházel pokus o její doručení do vlastních rukou podle správního řádu.

Poté, co se stěžovatel nedostavil dne 9. 9. 2002 k pohovoru, žalovaný stanovil druhý termín pohovoru, a to na den 23. 9. 2002, přičemž výzvu k tomuto pohovoru již doručoval přímo podle § 24 odst. 2 zákona o azylu. Ze souvislostí výše rekapitulovaného textu § 24 zákona o azylu vyplývá, že zásilku adresovanou uchazeči o azyl je nutno vždy nejprve doručovat do vlastních rukou (tedy podle správního řádu) a teprve, bude-li takový pokus neúspěšný, je možné přistoupit k doručení způsobem stanoveným v § 24 odst. 2 zákona o azylu. Tak však žalovaný správní orgán v tomto případě nepostupoval a nedodržel tedy zákonem předepsaný způsob doručování v řízení o udělení azylu.

Za tohoto stavu věci tedy nebyly výzvy k pohovorům doručeny stěžovateli řádně a nelze tak souhlasit se závěrem žalovaného, a stejně tak krajského soudu, že stěžovatel byl o obou termínech pohovoru řádně vyrozuměn. Proto nebylo ani možné rozhodnout tak, že se „řízení o udělení azylu zastavuje, protože se žadatel bez vážného důvodu opakovaně nedostavuje k pohovoru“. Nebyly splněny podmínky, které § 25 písm. d) zákona o azylu pro zastavení řízení předepisuje.

Nejvyšší správní soud tedy shledal, že skutková podstata v otázce splnění podmínek doručování výzev k pohovorům, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, a ve spojení s tím shledal i nedostatek důvodů napadeného rozhodnutí krajského soudu.

Pokud však jde o námitky stěžovatele stran jeho práva na tlumočníka, v těch Nejvyšší správní soud stěžovateli nepřisvědčil.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného soudního spisu zjistil, že žalobu proti označenému správnímu rozhodnutí podal stěžovatel v jazyce českém. Proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem podal stěžovatel (prostřednictvím své zástupkyně) kasační stížnost, a to opět v jazyce českém.

Z obsahu spisu proto Nejvyšší správní soud dovozuje, že si stěžovatel dokázal obstarat překlad rozhodnutí žalovaného správního orgánu, resp. mu sám porozuměl, neb proti němu sám, bez právního zástupce, podal žalobu. Stejně tak si dokázal zajistit pro řízení o kasační stížnosti právní zástupkyni a podat jejím prostřednictvím kasační stížnost.

Z uvedeného tedy vyplývá, že všem podstatným úkonům v řízení minimálně zprostředkovaně, ale přesto porozuměl.

Povinnost soudu obstarat překlad všech dalších písemností, které budou stěžovateli zasílány do mateřského jazyka, za výše uvedené situace, by dále podle Nejvyššího správního soudu kladla na soud nepřiměřené nároky a byla tak ve zjevném rozporu se zásadou hospodárnosti.

K tomu je nutno uvést, že s. ř. s. neupravuje způsob, jakým má soud komunikovat s účastníkem řízení, jehož mateřským jazykem je jiný, než český jazyk. Na takové situace je nicméně pamatováno v § 64 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon (s. ř. s.) jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu. Podle ustanovení § 18 o. s. ř., v návaznosti na v kasační stížnosti cit. ustanovení čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, mají účastníci řízení právo jednat před soudem ve své mateřštině a soud ustanoví účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Nejvyšší správní soud se domnívá, že v projednávané věci nebyla splněna podmínka tohoto ustanovení, neboť taková potřeba v řízení nevyvstala.

Nejvyšší správní soud odkazuje rovněž na svou judikaturu, ze které např. vyplývá, že *pokud vyrozumění pošty o uložení soudní zásilky nebylo psáno v mateřském jazyce žadatelky o azyl, ale v češtině, nejedná se o vadu řízení; soud ani držitel poštovní licence není povinen s účastníky soudního řízení písemně komunikovat jinak, než v jazyce českém* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2004, č. j. 4 Azs 34/2003) nebo na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2003, č. j. 7 Azs 17/2003, ze kterého vyplývá, že *skutečnost, že účastníkem řízení je cizí státní příslušník, sice může být podle konkrétních okolností předpokladem, že soud bude povinen přistoupit k poučení účastníka o jeho právu jednat ve své mateřštině, sama o sobě bez dalšího mu však povinnost poučit účastníka o uvedeném právu nezakládá.*

Ze žádného právního předpisu nelze rovněž dovodit povinnost soudu, či správního orgánu, zasílat účastníkovi řízení překlad rozhodnutí či jiných písemností v jiném jazyce. Nejvyšší správní soud poznamenává, že pokud se cizinec rozhodne žít na území státu, kde je úředním jazykem jazyk jiný, než ten, jemuž rozumí, musí být srozuměn s tím, že komunikace bude probíhat v jazyce úředním, v daném případě českém. Z toho musí ve vlastním zájmu vycházet, a to zejména za situace, kdy v cizí zemi podá jakoukoliv písemnou žádost a předpokládá písemný kontakt s orgány, které o ní rozhodují. Nejvyšší správní soud odkazuje rovněž na svou konstantní judikaturu i v této otázce, ze které vyplývá, že *jedním ze znaků suverenity České republiky je užití českého jazyka. Proto i rozsudky soudů, jakož i rozhodnutí jiných státních orgánů, jsou důsledně vyhotovovány a účastníkům řízení doručovány v českém jazyce. Jen toto („úřední“) znění je závazné a způsobilé vyvolat právní účinky* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Azs 90/2004).

Na základě výše uvedených skutečností se Nejvyšší správní soud vyjadřuje k námitce stěžovatele v níž uvádí, že účastník, který neovládá dokonale úřední jazyk, má právo na tlumočníka, resp. veškeré úkony ve věci měly být přeloženy do mateřského jazyka stěžovatele, byl porušen § 36 odst. 1 s. ř. s. - a uvádí, že potřeba tlumočníka ani podle Nejvyššího správního soudu nevyvstala, úkony nebylo z výše uvedených důvodů třeba překládat; nedošlo k porušení ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s. Ač k tomu není Nejvyšší správní soud primárně předurčen, přezkoumal i namítané porušení čl. 37 odst. 4 Listiny

základních práv a svobod, avšak ani takové porušení, s ohledem na výše uvedené, v souzené věci neshledal.

Nejvyšší správní soud tak s ohledem na vše výše uvedené uzavírá, že v souzené věci shledal stěžovatelem namítané důvody kasační stížnosti, podřaditelné pod § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., v otázce nenaplnění zákonných podmínek pro zastavení řízení o udělení azylu podle § 25 písm. d) zákona azylu.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. napadaný rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je soud vázán vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soud.

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu